עליד"ה 2019

עלון בית ספר התיכון ליד האוניברסיטה | גליון מס' 14

תרבות של מצוינות מעל 80 שנה | יוני 2019

דבר המנהל - פותחים את הקיץ

לקהילת התיכון ליד האוניברסיטה שלום,

עם פרישתו הצפויה של גלעד לגמלאות בעוד שנה, החליט הוועד המנהל של בית הספר לחפש כבר במועד זה את המנהל הבא. ועדת החיפוש כללה, לצד נציגי הוועד המנהל, גם נציג של משרד החינוך ונציג של מנהלת החינוך של ירושלים.

אנו שמחים לבשר שהוועד החליט, פה אחד, ובהתלהבות, לבחור בארז הקר למנהל הבא, והוא ייכנס לתפקידו בעוד כשנה וחודשיים, באחד בספטמבר 2020.

אנו מאחלים לכם חופשת קיץ נעימה.

אבנר דה שליט, יו"ר הוועד המנהל **סאמי ארשיד**, יו"ר מועצת ההורים

שלום לכולם,

ברצוני להודות לכל צוות בית הספר על השלמת עוד שנה של עבודה מאומצת. השנה שהסתיימה הייתה רבת פעילויות לימודיות וחברתיות, והתלמידים ביטאו, בעל פה ובכתב, הרבה שביעות רצון והוקרה על מאמציכם.

אני שמח לברך בהזדמנות זו את ארז הקר על בחירתו לתפקיד מנהל בית הספר החל בשנת הלימודים תשפ"א (1.9.2020).

בשנה הקרובה נעבוד יחד על סיכומים ועל תכנונים, על מנת שהעברת הניהול תיעשה בצורה מיטבית. בית הספר ימשיך לשלב מסורת מרשימה של התפתחות יחד עם התחדשות.

חופשה נעימה לכולם

גלעד אמיר, מנהל

נא להכיר: **קבוצת הדיבייט**

קבוצות הדיבייט הן קבוצות אתגר בהן לומדים יחדיו תלמידים משלוש שכבות החטיבה הצעירה. כבר חמש שנים, שמידי שבוע נפגשות הקבוצות ולומדות יחדיו שלל מיומנויות רטוריות, מנהלות ויכוחים לפי חוקי דיבייט תיכונים ומתרגלות דיבור בפני קהל.

מידי שנה משתתפים תלמידי הקבוצה בסבב הארצי של התחרות הבינלאומית ה-World Scholars Cup ומגיעים להישגים מרשימים המזכים אותם באפשרות להשתתף בסבב הבינלאומי של התחרות. בשנים קודמות מספר תלמידות ותלמידים השתתפו בסבב הבינלאומי באופן עצמאי, אך השנה, לראשונה בתולדות בית הספר והעיר ירושלים, בית הספר שולח משלחת מאורגנת לסבב הבינלאומי המתקיים בהאג, הולנד.

ייצגו אותנו בתחרות הבינלאומית:

נעם כהן-אופיר (א'6), בועז לוטן (א'1), לידה ילין (ג'5), אמיתי בן פורת (ג'2), נועה וקשלק (ג'5), ניקול ופרינסקי (ג'6) ואיה בלמן (ג'2).

אנו מאחלים להם המון המון בהצלחה!!

תומר דויטש,

מחנך ה'5 ומדריך קבוצת הדיבייט

מפי בוגר: עדנה בריל (וינשטיין) בוגרת מחזור כ"ד, 1962

לתיכון ליד האוניברסיטה הגעתי עם הכנסי ל"עומריה" לכתה א' בה המחנכת היתה דלית בר-צליל. זאת, לאחר שנת לימודים מאכזבת בביה"ס היסודי, בה הכיתה הפכה לפרועה, והמורים התקשו ללמד. כמי שהיתה ילדה "חנונית" שאהבה ללמוד, הייתי מתוסכלת מאד...

מרגע כניסתי לכתה, ולביה"ס בכלל, נשמתי לרווחה! חשתי שהגעתי למקום הנכון. נחשפתי למקצועות לימוד חדשים ומרתקים. מול שיעורי מורים רבים (הן ב"עומריה" והן אח"כ בבית הכרם) ישבתי פעורת פה. עד היום אני זוכרת לטובה מורים רבים, משנות לימוד שונות: אזכיר את המורה לספרות דלית בר צליל, ובהמשך כמובן מלכה שקד, המורה למדעי החברה גב' וייל (שכינויה היה "ווי-לה"...), המורה לתושב"ע גב' תשבי, המורים למוזיקה ולציור, מר קפלן ויונה מך, וכבוגרת המגמה המזרחית ריתקו אותי גם מר וינטר ומר מזור, ועוד ועוד... גם אם מדרך הטבע לא תמיד הכל היה ורוד, לביה"ס שמורה פינה חמה בליבי, כמוסד שנתן לי שש שנים משמעותיות של הרחבת אופקים וגרייה אינטלקטואלית בתוך מסגרת מאורגנת, מכבדת, מעניקת בטחון ופעילה.

הזמן רץ ודברים רבים קרו מאז, הן במישור האישי והן במישור הציבורי, הלאומי, והחברתי... כיום אני סבתא לנכדים, ובמקצועי אני פסיכולוגית חינוכית. במסגרת עבודתי כפסיכולוגית חינוכית, אני נחשפת לילדים רבים, שבשונה מהילדה שהייתי, שונאים ללמוד ושונאים את בית הספר...לכך סיבות רבות: אוכלוסיית התלמידים מגוונת מבחינת כשרונות ויכולות, מבחינת תחומי עניין, מבחינת יכולות הקשב, מבחינת הרקע התרבותי, מבחינת לקויות למידה, וכן מבחינות רגשיות. למרות שנעשים צעדים קדימה, למערכת החינוך המתמודדת עם אתגרים רבים, לא קל להתאים את הנעל הספציפית שתתאים לכל רגל...אך פסיכולוגים חינוכיים שותפים לחשיבה ולעשיה הנמשכת בתחום.

כאמור, מאחר שלביה"ס פינה חמה בליבי , אני רואה לנכון למרות השנים שחלפו, לחזור אל ביה"ס באמצעות פינה זו, ולספר על פרויקט הנצחה שהוקם ביוזמתי לקרבות מכריעים להצלת ירושלים בתש"ח, קרבות שמשום מה נשכחו. גם אנשי עירייה בכירים עמם שוחחתי, לא ידעו שקרב מכריע שבזכותו העירייה קיימת, התחולל כ 100 מ' ממקום מושבם בבניין העירייה...

מדובר בקרבות על אכסניית נוטרדאם (הנקראת בטעות גם מנזר נוטרדאם) במלחמת השחרור. העניין שלי בקרבות אלה נבע מכך שאבי ראובן וינשטיין ז"ל, איש "ההגנה" בירושלים (גדוד "מוריה" חטיבת "עציוני"), נפל בקרבות אלה בהיותי ילדה קטנה. בביקור בירושלים לפני כשלוש שנים, בהשקיפי מכיכר ספרא לעבר נוטרדאם הסמוך, "נפל לי האסימון". העובדה שתושבי ירושלים אינם יודעים על קרבות אלה (ומכיוון שכך גם אינם נותנים כבוד לנופלים), היא בגדר עוול הסטורי! כן הפציעה בי ההכרה כי מכיוון שלא קם עד כה גורם שיפעל להנצחת קרבות אלה, אזי עליי מוטלת החובה לעשות זאת!

להזכירכם, אכסניית נוטרדאם היא בניין ענק ומפואר (השייך לכנסיה הקתולית), הנמצא על קו התפר במעבר בין ירושלים המזרחית לירושלים המערבית. הבניין שוכן מול חומות העיר העתיקה ומול השער החדש, כשלצידו נושקים בניין עיריית ירושלים וכיכר ספרא. סיפור הקרב: עם סיום המנדט הבריטי ויציאת הבריטים מהארץ ב-14.5.48, היה ברור לכל הצדדים בשטח, שהכוח שישתלט על מבנה ענק זה, הוא זה שיחלוש על המעבר לירושלים המערבית, ויקבע מה יהיה גורלה. כוחות שיוכלו לעבור בתפר מהצד המזרחי למערבי, ייכנסו מיידית לרחובות יפו, שבטי ישראל ושלמה המלך, ומשם לעיר המערבית כולה. החשש היה גדול. ראשון שהשתלט על הבניין היה כוח של מתנדבים עיראקיים, יחד עם תגבורת של מתנדבים ערביים מהסביבה. הלח"י הצליח למחרת להדוף אותם ולהשתלט על הבניין, אך לא היה בכוחו להחזיק בו הלאה. ארבעה לוחמי לח"י נפלו בקרב זה. "ההגנה", שהיה הארגון הצבאי היותר גדול בתקופת טרום המדינה, נערך בהיקף רחב יותר. גדוד "מוריה" של חטיבת "עציוני" של "ההגנה" בירושלים זכה לתגבורת של אנשי "ההגנה" (החי"ש = חיל השדה) שהגיעו מתל אביב. ב-18.5.48, בחסות החשכה, פרצו וכבשו בקרב דמים את הבניין. מרגע זה החל הליגיון הירדני בהרעשות ארטילריה כבדות מחומות העיר העתיקה שממול, לעבר כוחותינו בבניין נוטרדאם, ההפגזות הכבדות פגעו בקירות האבן, הפילו אבנים, ניפצו חלונות וגבו קורבנות. משלב זה ואילך התרחשו לאורך שבוע ארועי לחימה דרמטיים:

- בחסות ההפגזות, החל הליגיון להזרים משער שכם לרחוב הצנחנים (רחוב סולימאן דאז) טורי משוריינים מצוידים בנשק כבד, בואך רחוב יפו.
- במטרה לחסום את הכביש מפני המשוריינים שמטרתם חדירה לירושלים המערבית, בוצעו שתי פעולות חבלה, כשהמטרה היתה שגלי האבנים שיתפזרו על הכביש, ייצרו חסימה. הפעולה הראשונה היתה פיצוץ מנזר נזירות לא גדול (בניין "הקונבנט") שניצב במעבר מרחוב סולימן לכוון כיכר צה"ל של ימינו. אך התברר שגלי האבנים שהתפזרו על הכביש לאחר הריסת הבניין (הנזירות פונו קודם לכן) לא הצליחו לחסום את הכביש. הפעולה השנייה היתה נועזת ביותר. לפוצץ ולהפיל על הכביש את החזית הענקית של בניין נוטרדאם עצמו. מבצע זה, נערך במהירות גיוס נרחב של חבלנים ושל חומרי נפץ מכל מרחב העיר, במטרה שגרם בירושלים לרעד אדיר כשל רעידת אדמה, אכן צלח ונוצרה חסימה טובה יותר על הכביש. אם כי לצד זה חשף את הלוחמים לאש מכיוון החומות.
- כבר קודם היה ברור שמול הקרבות הקשים ועליונות הליגיון בתחמושת, יש צורך בתגבורת של לוחמים, אחרת לא ניתן יהיה להחזיק מעמד. אולם עקב חוסר באנשים ועקב הקרבות הקשים שהתחוללו בו זמנית בכל ירושלים, מי שהגיעה כתגבורת היתה קבוצה של נערים בני 15 עד 17, נערי פלוגת "יהונתן" של הגדנ"ע...למרות האכזבה הראשונית, התברר שהגדנע"ים היו חדורי מוטיבציה ומאומנים היטב ותרומתם לקרבות היתה משמעותית.
- במצב שנוצר, הליגיון היה במלכוד, ונקט עתה בכיוון אחר: ב-24.5.48, תחת הרעשה כבדה, זרמו מכיוון החורשה הצפונית 200 חיילי ליגיון לתוך חצר הבניין, ואף חדרו לתוכי הבניין עצמו. החרדה היתה רבה. החל קרב פנים אל פנים אכזרי, וכפסע היה מנפילת המקום בידי הליגיון ומאובדן שליטתנו על המעבר לירושלים המערבית. הוחלט על צעד נואש, והוא להעביר את הדוידקה למגרש הרוסים שמאחור, ולשגר ממנה פגזים לעבר כוחות הליגיון שחדרו לחצר נוטרדאם. בצעד זה היה כרוך הימור מסוכן. הדוידקה היתה מרגמה פשוטה מתוצרת בית, שיכולת הדיוק שלה היתה נמוכה. היה חשש שהפגזים שהיא תשגר יפגעו באנשינו. באורח נס, שלושה מטחים ששוגרו מהדוידקה צנחו לתוך רכוז של הליגיון בחצר. הליגיון ספג אבדות כבדות. כ-100 קצינים וחיילים מכוחותיו (מחצית מהכוח שחדר) נהרגו (!). בשלב זה החליט מפקד הליגיון, גלאב פחה, על נסיגת הליגיון מהמקום. נוטרדאם נותרה בידי לוחמי "ההגנה" וירושלים ניצלה! יחד עם זאת, התקפות חוזרות ונשנות מכיוון החומות, שגרמו לאבדות כבדות לכוחות "ההגנה" ששמרו על המקום, המשיכו עוד כחודשיים. יש לציין שבספר זכרונותיו וכן בשיחות, ציין גלאב פחה כי הנסיגה מנוטרדאם היתה הכשלון הצורב ביותר שחווה במלחמת השחרור.

מעשי גבורה:

במהלך הקרבות על נוטרדאם התגלו מעשי גבורה שחשוב לציינם.

- ידוע מעשה הגבורה של הגדנע"י מרדכי רוטנברג (כיום פרופסור, וחתן פרס ישראל) שבהתקרב טור המשוריינים הראשון לבניין נוטרדאם, השליך לעברו מהקומה השניה של הבניין בקבוק מולוטוב. המשוריין עלה באש וכל טור המשוריינים שמאחוריו נאלץ לסגת.
- פחות ידוע הוא מעשה הגבורה של הלוחם אברהם לוי, שבהתקרב טור משוריינים זה, זינק ושיתק עם רובה אנטי טנקי את מנועו של המשוריין הראשון. לוי נפגע קשה ונשאר פצוע על הכביש שעות רבות עד לחילוצו. נראה שהפעולה המשולבת של לוחם "ההגנה" והגדנע"י הצילה בשלב ההוא את ירושלים.
- פחות ידוע הוא גם מעשה הגבורה של אבי ראובן וישטיין ז"ל וחברו לקרב ד"ר עמנואל קניג, שניהם אנשי "ההגנה" בירושלים, שביום הקרבות הסוער (24.5.48), עת הליגיון חדר לתוך החצר ולתוך הבניין, הבחינו ממקום תצפיתם בבניין, בטור משוריינים נוסף מתקרב. (ניתן להבין שהטור התקרב לבניין מצפון, כפי שעשו יתר כוחות הליגיון אותו יום). שניהם יזמו מיד עליה למגדל והטלת רימונים לעבר הטור, שנאלץ לסגת אחורה. כניסת הטור לרחוב יפו נמנעה! פעולה זו הצילה את ירושלים, אך חשפה את שניהם למכת אש שהביאה למותם. בטוחתני שהתרחשו מעשי גבורה נוספים שאיננו יודעים עליהם...

ההנצחה:

כשלוש שנים ניהלתי מגעים מתישים מול עיריית ירושלים להקמת הנצחה נאותה לקרבות אלה. מי שנרתמה לסייע לי בנושא היתה עמותת לוחמי חטיבת "עציוני". זו כאמור חטיבת "ההגנה" שלחמה על נוטרדאם ועל חלקים גדולים מירושלים בתש"ח. אציין שראש העיר דאז, מר ניר ברקת, גילה הבנה ונתן את חסותו להקמת ההנצחה. כן יש לציין את סגניתו, יעל ענתבי, שפעלה וטרחה על מנת שההנצחה תקום לקראת יום ירושלים בשנה שעברה, שנת השבעים למדינה (כ"ח אייר תשע"ח 13.5.18). בטקס מרשים בהשתתפות מר ניר ברקת, וכן בהשתתפות לוחמים שעדין עמנו, צאצאי משפחות הנופלים, קציני חטיבת "עציוני", הסטוריונים של תש"ח ואנשי ציבור, התקיים ב24.5.183- טקס הסרת הלוט מעל לוחות ההנצחה. ההנצחה עצמה מורכבת משלושה לוחות גדולים המקובעים בכניסה לעיריית ירושלים בפינת הרחובות יפו ושבטי ישראל. לוח אחד מספר בקצרה את סיפור הקרבות וחשיבותם להצלת ירושלים בתש"ח, בלוח השני מופיעים צילומים מתש"ח המתארים ארועים מרכזיים מהקרבות, ובלוח השלישי מופיעה רשימת הנופלים, עשרים ושלושה במספר. ברור לנו שאין זו הרשימה המלאה מאחר שהרישום בעבר לא בוצע לפי פילוח לקרבות. שמות נוספים ייחרטו על הלוח בהמשך, במידה שנוודע. בהקמת הנצחה זו אני רואה סגירת מעגל אישי שלי, וכן תיקון עוול הסטורי, תוך מתן כבוד ללוחמים ולנופלים. ביום ירושלים, נזכור שללא קרבות תש"ח לא היינו זוכים לאיחוד העיר ב-1967, וגם לא היינו זוכים לחגוג יום זה.

אסיים בתקווה ובכמיהה לשלום באיזורנו, ובברכה לבית הספר, שיזכה לגדל עוד דורות רבים של תלמידים!

קצת נוסטלגיה

2006 - כדורעף באולם הספורט החדש, מי קופץ שם לגבהים???

קרדיט: ארכיון ליד"ה

יום הזכרון לשואה ולגבורה: פרוייקט בינדורי

פרויקט בינדורי בשיתוף פעולה עם הג'וינט אשל: חקר ויזואלי של שני דורות ומה שביניהם. מפגשים בין ניצולי שואה ותלמידי שכבה יא' בליד"ה.

הדוקטורים החדשים

בגליון סוף שנה זה שלפניכם רצינו לשתף אתכם בכתבה מרתקת אשר הגיעה ל"מערכת עליד"ה", אודות בוגר מחזור 1956, הפרופ' משה פיינסוד. הכתבה עוסקת בתחום שהוא אולי קצת פחות רווח, והוא: ההסטוריה של הרפואה. אנו מבקשים לברך את פרופ' פיינסוד, מאחלים לו בריאות, אורך ימים, ועוד שנים רבות של חקר ולימוד.

הדוקטורים החדשים 06/06/2019

אתמול התקיים בטכניון טקס הענקת תוארי דוקטור. את הטקס פתחו נשיא הטכניון פרופ' פרץ לביא ודיקן בית הספר לתארים מתקדמים פרופ'? דן גבעולי.

התואר דוקטור לפילוסופיה PhD הוענק ל-214 בוגרים, כ-40% מהם נשים. עם מקבלי התואר נמנים 14 בוגרים מארצות המוצא הבאות: אוקראינה, אורוגוואי, איטליה, ארה"ב, גרמניה, דרום קוריאה, הודו, ירדן, נפאל, סין וקנדה.

מקבל התואר המבוגר ביותר הוא פרופ' משה פיינסוד, 81, רופא ותיק ואיש הפקולטה לרפואה ע"ש רפפורט בטכניון. המשתתף הצעיר ביותר בטקס הוא ד"ר דורון אלעד שהשלים בטכניון תואר שני ושלישי בפקולטה למתמטיקה ועושה כיום את הפוסט-דוקטורט באוניברסיטת תל אביב.

לפני מספר שנים פרסם פרופ' אמריטוס פיינסוד מאמר על דמותו המושכחת של מדען יהודי בן המאה ה-19, ותהה אם בניסוייו של אותו מדען מצויים שורשיה של האנטומיה התפקודית של המוח -תחום המבוסס על תהודה מגנטית ונמצא כיום בחזית המחקר. פרופ' פיינסוד מצא את הנושא מרתק כל כך ותהה אם למרות גילו המתקדם ראוי שיעמיק בו במסגרת של עבודת דוקטור. כאן זכה פרופ' פיינסוד לתמיכה ועידוד של בית הספר ללמודים מתקדמים, והשילוב בינו, הוותיק, למנחה הצעיר פרופ' איתמר קאהן - מהמומחים המובילים בחקר ה-MRI העניק לעבודה עומק מיוחד.

המחקר עסק בחקר הפרטים ההיסטוריים של המאמץ למדוד את טמפרטורת המוח (cerebral thermometry) אתגר שבו השתתפו מדענים ורופאים מארצות שונות. החתירה למדידת טמפרטורת המוח נבעה מחוק שימור האנרגיה שנוסח באמצע המאה ה-19, ועל בסיסה הכריז הפיזיולוג קלוד ברנרד כי בכל פעילות עצבית, תחושה או תנועה משתחרר חום. במדידת החום קיוו רופאים וחוקרי מוח למצוא מדד אובייקטיבי לפעילות המוחית. איש מהחוקרים לא הביא בחשבון כי רוב האנרגיה שצורך המוח נועדה לעצם שימורו במצב תקין ודרוך לפעולה, ופחות מ-5% ממנה משמש לביצוע התפקודים התחושתיים, המוטוריים והמנטליים.

הקורא בן זמננו מסתכל על כל אלה כעל אוסף של טעויות ותוהה על התעלמותם של החוקרים משימוש בכלים סטטיסטיים ומכשלונם בהבנת הפיזיקה של התפשטות החום. לדברי פרופ' פיינסוד, "עולה כאן שאלה עיונית הנוגעת להבנת ההיסטוריה ולכתיבתה. האם עלינו להתרכז בהישגים ולתארם כרצף של הצלחות, או ללמוד גם את התעייה בדרכים ללא מוצא? עבורי, התשובה ברורה: אותה תעייה הייתה קרקע המזון שממנה צמחו ההישגים ברבות השנים." הוא מאמין כי ראוי לעודד בטכניון את העיסוק בהיסטוריה של המדע, ומקווה כיום יום אחד תקום כאן מחלקה שתעסוק בכך. "אני מאמין שלימוד ההיסטוריה של המדע הופך אותנו לרופאים ולמדענים מעמיקים יותר."

פרופ' משה פיינסוד וד"ר דורון אלעד (קרדיט: "הטכניון")

פרופ' משה פיינסוד

בנעוריו נמשך פיינסוד למקצועות ההומניסטיים ובעיקר להיסטוריה ותנ"ך ולרפואה הגיע כמעט במקרה, אך בידיעה כי במקצוע זה ימצא היבטים רבים שמעניינים אותו. את לימודי הרפואה עשה בבית החולים האוניברסיטאי של "הדסה" והאוניברסיטה העברית. אשתו, רחל, אף היא בוגרת אותה פקולטה, התמחתה בפסיכוגריאטריה. אביה, פרופ' ליפמן בן שלמה היילפרין, הוא מחבר שבועת הרופא הנוהגת היום בכל הפקולטות לרפואה בארץ. זה שנים רבות שפרופ' פיינסוד "משביע" את הבוגרים הטריים בטקס הסיום של הפקולטה בטכניון.

בסוף 1982 התמנה פרופ' פיינסוד למנהל המחלקה הנוירוכירורגית בקריה הרפואית רמב"ם והצטרף לסגל הפקולטה לרפואה. עם פרישתו מהעבודה הקלינית העמיק את מעורבותו בפקולטה ושב למקצוע האהוב עליו - היסטוריה. כבר יותר מעשור הוא מלמד את ההיסטוריה של הרפואה. "לדעתי זהו מקצוע של מחקר אקדמי לכל דבר, אך בפקולטה לרפואה זה כלי חינוכי רב עוצמה בהקניית ערכים ו'מורשת קרב'. באמצעות מקצוע זה ניתנת לתלמיד התחושה שהוא חלק משרשרת רבת דורות." במקום בחינה נדרשים הסטודנטים לכתוב, בקבוצות קטנות, עבודה סמינריונית על נושאים שונים בהיסטוריה של הרפואה, והדבר מגביר את מעורבותם האישית במורשת הרפואה. לפני תשע עשרה שנים החל פרופ' פיינסוד לארגן את "ימי העיון בהיסטוריה של מדעי המוח." לאירוע, שנולד כסמינר לעשרות סטודנטים, מגיעים כיום כמעט 400 משתתפים ובהם תלמידים, חוקרים מהפקולטה ומהטכניון בכלל ואנשים מחוץ לטכניון. ימי העיון האלה מציגים את תולדות חקר המוח והישגים עכשוויים, אך גם נושאים כגון ספרות, משחק ומוזיקה שבהם מדעי המוח באים לכלל ביטוי. כמי שעסק ברפואה הן מהצד הקליני והן החינוכי יש לפרופ' פיינסוד דעות ברורות על מערכת הרפואה בישראל. "דרוש שינוי תפיסתי בדבר מקומה של הרפואה במארג החברתי. רפואת המשפחה, הקו הראשון, דורשת חיזוק - הן בהגדלה משמעותית של הזמן שהרופא יכול להקדיש למטופל והן בשיפור הזמינות של הבדיקות ובהסרת חסמים מנהליים." לגבי החינוך הרפואי, אומר פרופ' פיינסוד, "חשוב מאד לחשוף את הסטודנטים מוקדם ככל האפשר להוויה הקלינית, לחולה ולצרכיו כאדם. לשמחתי החל בתהליך זה הדיקן הקודם פרופ' שמעון מרום, והדיקן הנוכחי פרופ' אילון איזנברג ממנף גישה זו בתשומת לב מרובה. הסטודנטים חייבים לחוש כבר מתחילת לימודיהם את המכלול הרחב והעמוק של היותך רופא. ההקשבה למטופל, האינטראקציה איתו והמסר שהוא במרכז - אלה דברים שאי אפשר ללמוד בכיתה אלא רק במגע ישיר, בעזרת מדריכים איכותיים." שיהוו דמויות מופת והזדהות.

כנס החינוך ה-4

"לא מחשב, לא אינטרנט, רק מורים ומלים" סיכום כנס החינוך המשותף הרביעי

ביום ראשון, י"ד באייר תשע"ט, 19 במאי 2019 התקיים בבית הספר לחינוך שבקמפוס הר הצופים, הכנס המשותף הרביעי של תיכון ליד"ה ובית הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית.

כותרת הכנס הייתה "זמנים משתנים - בית הספר של אתמול והתלמידים של מחר" והוא עסק בשינויי התקופה ובשינויים אותם (לא) עובר בית הספר בעקבות כך. הגיעו לכנס לעלה מ200- משתתפים כולל מורים, סטודנטים, אנשי אקדמיה וקהילת ליד"ה. יום העיון החל בהרצאה של ד"ר ירון גירש על שיח הערכים ועל "התסריט העתידי" של בני הנוער, כיצד הם רואים את עצמם במבט לעתיד? בהמשך היו חמש סדנאות מקבילות:

הראשונה בנושא הכשרת תלמידים לקבלת החלטות. סדנא זו הונחתה על ידי איתמר גתי ודפנה מוסקוביץ. במרכז הסדנא עמדה ההחלטה לגבי מקצועות מורחבים, אותה יש לקבל בסוף כתה ט', לקראת המעבר לתיכון. התלמיד שי מנזין מכיתה י"ב, יחד עם המנטור שלו, הציגו פרויקט ממוחשב של סיוע לקבלת ההחלטה על בחירת מקצועות מורחבים, פרויקט שנעשה בליוויו של איתמר גתי, ושנועד לתלמידי כיתות ט' . הוא נוסה השנה בתיכון שלנו ובבית ספר נוסף.

סדנא שניה עסקה בשינוי פניו של בית הספר. סדנא זו הונחתה על ידי אורי איל, גלעד אמיר ויונתן פטאל. יונתן, תלמיד כיתה י"א, הציג את תפישתו לפיה על בית הספר לתת לתלמידים מיומנויות או כישורים ופחות להתעמק בידע המשתנה.

גלעד אמיר, מנהל בית הספר, הדגיש את עקרון האוטונומיה של בתי ספר ובמקביל לכך גם של צוותי המורים. אוטונומיה זו אמורה להגיע גם אל התלמידים, אשר יקבלו מרחבים בהם יוזמנו לחקור ולהעמיק בפרויקטים אישיים או קבוצתיים. אורי איל התייחס בדבריו לשאלת הפרופסיונליזציה של מורים בחברת הידע ולשאלת הפיכת בית הספר לארגון רשת, שגבולותיו אינם מוגדרים על פי הכלולים בו ביורוקרטית. סדנא שלישית, בהנחיית בועז צבר, מיכל מושקט ברקן וחנה להמן עסקה בהיבטים של הקשב האנושי בין תלמידים לבין עצמם ובין המורים לתלמידים, כפי שהם מתקיימים בפועל במפגש הישיר בכיתה וכן במפגש הבלתי ישיר באמצעות המכשירים הדיגיטליים. בסדנא זו חוו המשתתפים את עצמם כמקשיבים באופנים שונים ומתוך מוטיבציות שונות, וכן חוו את עצמם כדוברים הפונים למקשיבים בהקשרים ובנסיבות מגוונות.

כך חשו המשתתפים את התפקיד, הערך והמשמעות של צורות התקשורת והקשב השונות. את הסדנא הרביעית הנחו יוליה ליפשיץ -ברלינר וחגית גנס והיא עסקה בדרכי פניה לעזרה במרחב הבית ספרי ובמרחב המקוון. המשתתפים בסדנא שיתפו בחוויות בהן הם עצמם/ן פנו לעזרה ותמיכה ואם לא - מה היו הגורמים המעכבים. לאחר מכן נחקרו קונפליקטים מחיי בית הספר בנוגע לפניה לעזרה. ממחקר שהוצג בסדנא התברר באופן מפתיע שתמיכה רגשית מבוקשת יותר מתמיכה אינסטרומנטלית. בסדנא נשאלו שאלות, כמו: אילו מבנים ארגוניים בתוך ביה"ס יכולים לפתור בעיה מערכתית כזו? האם כדאי שביה"ס יאפשר לתלמידים לפנות לעזרה דרך אתר האינטרנט שלו? וכיצד מורה מקצועי יכול לאתר מצוקה אצל תלמיד, ואם איתר - מה תפקידו? סדנא חמישית ואחרונה כותרתה היתה "תלמידים על מדים? דילמות הקשורות להכנה לצה"ל בבית הספר". בסדנא זו הנחו עדנה לומסקי פדר וארז הקר. עדנה הציגה מודלים מתחרים של אזרחות וארז ניתוח סוגיות של מיליטריזם בבית הספר כולל הצגת נתוני הגיוס בליד"ה. כהרגלנו סיכם את הכנס פרופ' אבנר דה שליט אשר שאל בסוף דבריו "מה בסופו של דבר ישכנע את התלמידים והתלמידות לתהות, ... להתעניין ..., לשאול שאלות? מה יגרום לתלמידים ולתלמידות שמוכשרים להיות אזרחי העתיד להטיל ספק? מה יגרום להם לשאול שאלות בדבר מוסר? מה יגרום להם לרצות לדעת מה שהיה בעבר כדי להבין את העתיד? מה יגרום להם לצעוק: חשוב לנו לא רק איך הרכבת נוסעת אלא גם לאן הרכבת נוסעת?" ותשובתו הייתה כי "אלה שני הממים: מורים ומלים. אלה המורים, שיידעו לדבר בעזרת מלים, אל לב הילדים, לגרום להם לשאול שאלות, להכוון אותם אל הספרים, שאוצרים בתוכם מלים...לא מחשב, לא אינטרנט, רק מורים ומלים".

מוזמנים לכנס החינוך הבא בשנה הבאה אצלנו בליד"ה!

אמנון סדובסקי, רכז פיתוח פדגוגי

סמינר ירושלים

בנות משכבה ג' ואלעד שלמה, רכז השכבה, מציגים את סמינר ירושלים בכנס של האגף למחוננים בנושא: "מעגלי שייכות והשפעה"

רחוב הליד"ה התחדש בשם חדש!

ביום שלישי, 18 ביוני, נחנך באופן רשמי שם הרחוב החדש של ליד"ה. מעתה נקרא הרחוב ע"ש פרופ' מנשה הראל ז"ל, שהיה בנוסף לפועלו הרב וחתן פרס ישראל, גם מורה בבית הספר. את הטקס כיבדו ראש עיריית ירושלים, מר משה לאון, משפחה, בוגרים וחברים. גם ראש הממשלה שלח דבר ברכה למשפחה. תודה לאלון והלל, תלמידי כיתה א' ו-ד', שנגנו בחלילית ואקורדיאון משירי ארץ ישראל שפרופ' הראל אהב לשיר, ותודה לכל מי שהגיע.

חברה ומדינה - סיור בכפרים הבדואים הלא מוכרים

בסוף אפריל יצאנו, קבוצת חברה ומדינה אתגר ג', לסיור בכפרים הלא מוכרים בנגב. כפרים אלה הם כפרים בדואים שהמדינה איננה מכירה בהם כהתיישבות בשטחה, ולמעשה כל הכפרים אינם חוקיים בעיני המדינה. את הסיור הדריך ד"ר ת'אבת אבו ראס, מנכ"ל שותף של עמותת יוזמות קרן אברהם, גיאוגרף פוליטי, מומחה לחברה הבדואית ודמות בכירה במאבק על ההכרה בכפרים הבדואים. במהלך הסיור ביקרנו באום אל חיראן הנמצא ליד העיירה ח'ורה, שם פגשנו את מרים, תושבת הכפר. מרים סיפרה לנו על התנאים הקשים בכפר בו הם חיים ללא תנאים בסיסיים כמו מים זורמים או חשמל. היא סיפרה על התקרית שקרתה שם לפני כשנתיים וחצי, על תרבות הבדואים, יחסי השבטים השונים, מעמד האישה בחברה הבדואית ועוד. חשוב לזכור שהבדואים הם אזרחי ישראל וחלקם משרתים בצה"ל, ומגיעות להם הזכויות הבסיסיות של כל אזרח ואזרח.

תכנית המדינה לגבי כפרים אלו היא להעביר אותם אל שבע העיירות המוכרות ובמסגרת זו את תושבי אום אל חיראן לעיירה ח'ורה לשטח של שבט אחר, המסוכסך עם השבט שבכפר אום אל חיראן. בעיירה ח'ורה פגשנו את שאדי, מדריך נוער במתנ"ס העירוני שסיפר לנו על חיי הנוער השונים מאוד מהחיים המוכרים לנו.

בזכות הסיור למדנו להכיר את החיים הבדואים, את החיים בכפר לא מוכר, את חיי הצעירים בני גילנו ואת המורכבות בפתרון הבעיה. הסיור מרחיב אופקים ומומלץ לכל אחד ואחת!

ד"ר ת'אבת אבו ראס מסביר לנו על "איזור הסייג" בו מרוכזים מרבית הבדואים בנגב

כתב: יהלי זקן, אתגר ג'

פיתוח משאבים וקשרי קהילה

קהילת ליד"ה יקרה, אלו הן מילות פרידה. אחרי שלוש וחצי שנים בתפקיד האחראית על פיתוח משאבים וקשרי קהילה, אני עוזבת בסוף החודש למשימה הבאה שלי, משפחתית ומאתגרת במיוחד. אני רוצה להודות ראשית לתלמידי בית הספר שבעיקר עבורם פעלתי, הם נתנו ונותנים את הדרייב להביא לכאן תרומות, במטרה להמשיך לתת להם את מה שאתם קיבלתם בילדותכם. ליד"ה הוא אי של שפיות בירושלים התזזיתית ואני באופן אישי ראיתי זאת כייעוד, משימה, מצווה ואתגר להשאיר אותו כפי שהוא לדורות הבאים. יצרתי קשרים רבים עמכם הבוגרים והבוגרות, פגשתי אנשים מרתקים בין הבוגרים, ההורים והמורים ואני רוצה להודות גם לכם "הגדולים" על שיתוף הפעולה לו זכיתי. אני מקווה שיצרתי כאן קהילה גדולה יותר, חזקה יותר, פעילה יותר ואיכפתית. תודה גדולה לצוות ההנהלה והוועד המנהל שנתן לי עצמאות לפעול, ליזום ולבצע ותודה גדולה למורים ולעובדים, תמשיכו להיות שם בשביל התלמידים.

ולעניינים קצת יותר עניניים. בחודש שעבר התכנסה לראשונה וועדת היגוי בהנהגתה של ד"ר אסנת לב ציון-קורח, מנכ"לית ביה"ח שמיר (לשעבר אסף הרופא), בוגרת, אמא בבית ספר וחברת הוועד המנהל. לוועדת ההיגוי הגיעו בוגרים בתחומים מובילים בחברה, אשר עתידו של בית הספר איכפת להם. מטרת הוועדה היא קידום הקמתו של האגף החדש בליד"ה, אשר עליו כבר דובר בגליונות הקודמים ובהזדמנויות רבות אחרות. אנו מזמינים כל בוגר להצטרף לקבוצה זו: העבודה מול משרד החינוך, העירייה, האדריכל והקבלן המבצע כבר בעיצומה ואנו מקווים כי אבן פינה תונח בעתיד הלא רחוק. כמו כן, מדובר גם בשיפוץ המבנה הקיים וראייה כוללת ועתידית של בית הספר.

ו-last but not least (אין לי מושג איך אומרים את זה בעברית), בוגרי ליד"ה מוזמנים לסייע לי...), אני רוצה להודות לכל הבוגרות והבוגרים שתרמו עבור מלגות לתלמידים, עבור אבחונים, עבור הזנה, עבור פרויקטים ייעודיים, עבור הנגשת ביה"ס ועוד. המשיכו בנתינה, זה חשוב! תודה לארגונים ולקרנות בישראל ובחו"ל, השותפים לעשייה של הליד"ה ותודה מיוחדת לגב' אפרת בלברג המיתולוגית, האנציקלופדיה המהלכת של ליד"ה, על פעולה עבור התלמידים במסגרת עמותת הבוגרים והידידים ועל היותך תמיד שם ולפביאן רוטמן, המנהל האדמיניסטרטיבי של ליד"ה, השותף, החבר והבוס הקשוח. **להתראות ותשמרו על קשר, אירית טל**

ברכות ואיחולים

ברכות חמות לפרופ' אבנר דה שליט, בוגר 1975 ויו"ר הוועד המנהל של בית הספר, על זכייתו בפרס א.מ.ת לשנת 2019, בתחום מדעי המדינה ואסטרטגיה.

גמר אליפות בתי הספר בכדורסל כיתות ח' במלחה והגביע הוא שלנו! כל הכבוד לנבחרת ולמאמן שלה בועז טייב!!!

ברכות לרובניק טויטש ליעד, תלמידת ו'1 על הישגיה באולימפיידת הפיזיקה.

ברכות לפרופ' ויויאן ברק (בוגרת מחזור 1965) על זכייתה בפרס Abbott מטעם האגודה הבינלאומית לאונקולוגיה. הפקולטה לרפואה שמחה לברך את פרופ' ויואן ברק מבית הספר לרפואה ומהמחלקה לאונקולוגיה, הדסה עין כרם, על זכייתה בפרס Abbott לתרומתה יוצאת הדופן לחקר הסרטן. הפרס, מטעם האגודה הבינלאומית לאונקולוגיה, הוענק לפרופ' בוועידה השנתית של האגודה אשר נערכה בברזיל.

ברכות וכל הכבוד לצוות הספרייה של בית הספר. בהמשך לביקור הוועדה לבחירת ספריה מצטיינת תשע"ט מטעם משרד החינוך, זכתה ספריית ליד"ה בפרס הספרייה המובילה שינוי תשע"ט.

ברכות לנעמי דגן (ו'4), מצטיינת מגמת אמנות (טריפתיכון) במוזיאון ישראל (תשע"ט).

ברכות לאלון לוינשטיין על השתתפותו באולימפיידת הפילוסופיה שהתקיימה ברומא.

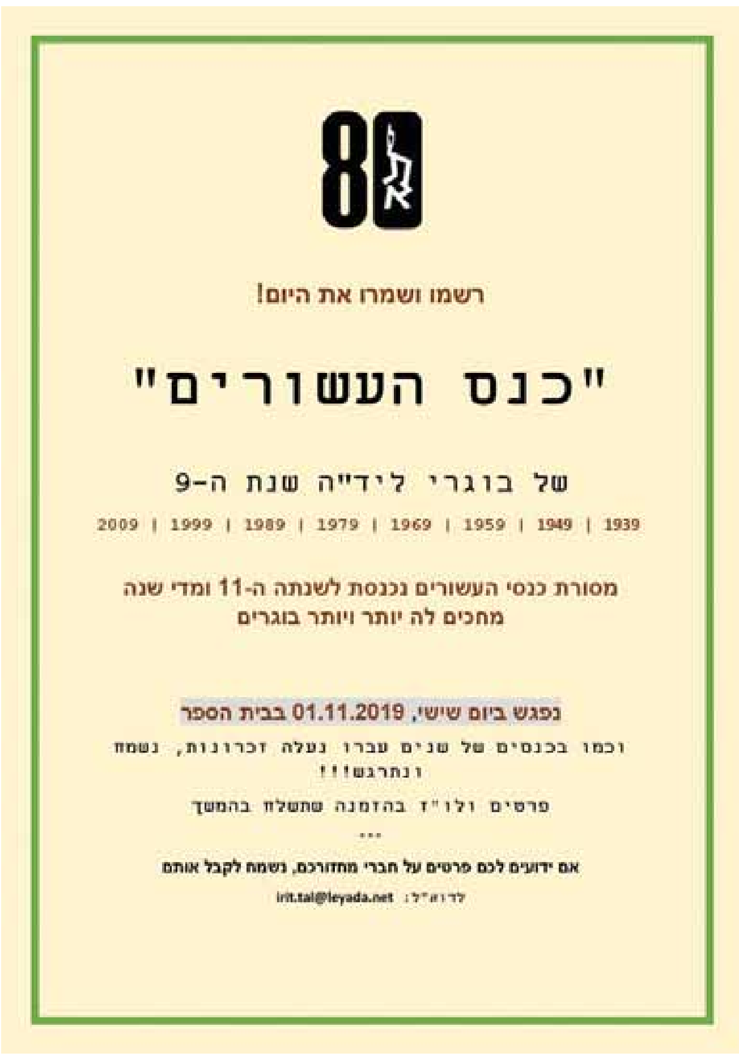

רשמו ושמרו את היום!

"כנס העשורים"

של בוגרי ליד"ה שנת ה-9

1939 | 1949 | 1959 | 1969 | 1979 | 1989 | 1999 | 2009

מסורת כנסי העשורים נכנסת לשנתה ה-11 ומדי שנה
מחכים לה יותר ויותר בוגרים

נפגש ביום שישי, 01.11.2019 בבית הספר

וכמו בכנסים של שנים עברו נעלה זכרונות, נשמח ונתרגש!!!

פרסים ולו"ז בהזמנה שתשלח בהמשך

...

אם ידועים לכם פרטים על חברי מחזורכם, נשמח לקבל אותם

לדוא"ל: irit.tal@leyada.net

מה קורא בספרייה...

לקראת שבוע הספר העברי לשנת תשע"ט ובמסגרת אירועי "רביעי תרבותי בליד"ה" זכינו לארח בספריית בית הספר את הקומיקסאי, הקריקטוריסט והמאייר פרופ' מישל קישקה. במסגרת האירוע הוצגה בסמוך לספרייה תערוכת איורים וקריקטורות של שלושה מתלמידי כיתות י"ב: יונתן שוקרון, תלמיד כיתה י"ב1, אבנר משולם, תלמיד כיתה י"ב5 ומטר גב, תלמידת כיתה י"ב5. התערוכה עוררה סקרנות רבה בקרב המורים, התלמידים וכל באי הספרייה. תודתנו נתונה לרכזת מגמת האומנות, מיכל כרמון, על תרומתה הרבה בארגון התערוכה. הרצאתו של פרופ' מישל קישקה הייתה מרתקת, ודיבורו לווה בהומור ובחן רב. בהרצאה נכחו בוגרים, הורים, מורים ותלמידים. פרופ' קישקה דיבר על ספרו "הדור השני" ועל תהליך כתיבתו, על השלבים ביצירת הקריקטורה ועוד סיפורים מלאי הומור במהלך חייו בבלגיה ובישראל. מוזמנים להכנס לבלוג שלו: https://he.kichka.com/2019/06/13/ההרצאה-שלי-בליד%D7%B4ה/

בימים אלה מוצגת בספרייה תערוכת צילומים של אומנית הצילום, גב' גלינה זרנינה. את הרעיונות לצילומים האומנותיים, המוצגים בשחור-לבן, שאבה גלינה מתוך ספרו של חתן פרס נובל לספרות, יוסף ברודסקי, "חותם מים". התערוכה תוצג עד סוף שנת הלימודים.

בברכת חופשה מהנה, נטלי, אילנה ומירב

בית הספר התיכון ליד האוניברסיטה
רח' פרופ' מנשה הראל ת"ד 39058, ירושלים 9139001, טל. 02-5631262 פקס. 02-5611048
אתר הבית שלנו: www.leyada.net, דוא"ל: highschool@leyada.net